

NYESTE TID

TAGE KAARSTED OG PER BOJE: Thomas B. Thrige primus motor. Fra el-industriens barndom. København, Thomas B. Thriges Fond, 1983. 236 s., ill. 244 kr.

Thomas B. Thriges fond har i anledning af 50-året for dens oprettelse udgivet en fremstilling af virksomhedens historie indtil 1938 og af dens stifter, Th. B. Thrige. Tage Kaarstedes indledende biografiske afsnit om Thrige giver i skildringen af den tilknappe, men kontante odenseanske foretager et supplement til bogens hoveddel, Per Bojes fremstilling af virksomhedens udviklingshistorie fra starten af 1894. Hovedvægten ligger dog her ikke på det personlige initiativ, Thrige udøvede, men mere på det heldige samspil med de tids- og stedsmæssige omstændigheder, der hurtigt gjorde virksomheden til den førende danske producent af el-motorer og elektrisk skibsmateriel. Således fremhæves klart, hvorledes virksomhedens tidligere specialisering og standardisering af varesortimentet, samt gennemført rationalisering af arbejdsgangen på bekostning af videre udviklingsarbejde, hurtigt gav virksomheden mulighed for produktion i lange serier, så snart markedet ekspanderede i de første årtier af århundredet. Firmaets dominerende position kunne hermed fastholdes under 1920ernes ustabile periode. Boje giver samtidig et nuanceret billede af udviklingen blandt konkurrenterne, med fremhævelse af forskellene i produktion og finansiering, og redegør for Thriges dominerende position på markedet og i mellemkrigstidens regulerede branchesamarbejde. Særligt fremhæves virksomhedens tilbageholdende og omkostningsbevidste lønpolitik som betydningsfuld for den fastholdte magtposition, et forhold, der afspejler sig i lønstruktur og de faglærtes andel af beskæftigede, som i overensstemmelse med virksomhedens produktionsprofil var lavere end konkurrenternes. Først 1930ernes krise ramte den eksportorienterede virksomhed hårdt og bidrog til dens overgang til fondseje.

Selv om fremstillingen af virksomhedens udvikling overvejende anlægger direktionslokalets perspektiv, indeholder værket adskillige iagttagelser af samspillet mellem foretager og ansatte, og betegner en højnelse af det kvalitative niveau inden for den firmahistoriske genre. Bogen er forsynet med et omfattende billedmateriale og gør udstrakt brug af diagrammer og tabeller, der dog undertiden kunne have været mere overskuelige og illustrative. Med glæde kan man konstatere, at bogen som et særsyn blandt virksomhedshistorier faktisk har absolutte tal for (total-) produktionen helt fra fabrikens første år.

Hans Kryger Larsen.

BENT JOHANNESEN: Den russiske kontrarevolution. Leninistisk mytologi og historisk virkelighed. Kbh., Gyldendal 1983. 240 s. 160 kr.

Det er en velgørende klar og kontant bog, der nu omsider er blevet offentliggjort, efter at forfatteren i lang tid forgæves har søgt bl.a. det humanistiske forskningsråd om støtte til udgivelsen. Fremstillingen dækker perioden 1917-1921, d.v.s. fra zarismens sammenbrud over Ruslands korte tid under det provisoriske styre som